

Kalle Heinonen

**MILLENNIAALISUKUPOLVI JA UUSI DIGITAALINEN
KUILU**

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
TIETOJENKÄSITTELYTIETEIDEN LAITOS
2013

TIIVISTELMÄ

Heinonen, Kalle
Millenniaalisukupolvi ja uusi digitaalinen kuilu
Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 2013, 24 s.
Tietojärjestelmätiede, Kandidaatin tutkielma
Ohjaaja: Pasi Tyrväinen

Internet on muuttunut viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana tärkeäksi informaatiolähteeksi. Internetin yleistyminen aiheutti sen alkuaikoina epätasaa arvoa niiden välillä, joilla oli mahdollisuus käyttää internetiä ja niiden, joilla tätä mahdollisuutta ei ollut. Tätä epätasaa arvoa on kutsuttu digitaaliseksi kuiluksi. Teknologia ja tietoyhteydet ovat kehittyneet viime vuosikymmeninä huomasti ja nykyään lähes kaikilla on tasapuoliset mahdollisuudet käyttää internetiä. Internetin käytössä on kuitenkin monista syistä aina ollut eroja eri ihmisryhmien välillä.

Tässä tutkielmassa käsitellään vuosina 1980–1997 syntyneiden nuorten tapaa käyttää digitaalista teknologiaa ja internetiä. Tämä ikäryhmä edustaa ensimmäistä digitaalisella aikakaudella varttunutta sukupolvea, josta tutkimuskirjallisuudessa käytetään nimitystä millenniaalisukupolvi. Tutkielmassa pyritään selvittämään, aiheuttaako kyseisen sukupolven tavat ja kyvyt käyttää teknologiaa ja internetiä muutoksia aikaisemmissa tutkimuksissa esitettyihin käsityksiin siitä, millaisia eroja eri ihmisryhmien välillä vallitsee. Lisäksi tutkimuksessa pyritään selvittämään millainen digitaalinen kuilu on nykyään.

Tutkimustuloksena esitetään, että millenniaalisukupolvi on tuonut mukanaan sukupolvisidonnaisia ominaisuuksia, joita ei ole aiemmissa tutkimuksissa otettu huomioon eri ihmisryhmien vertailussa. Lisäksi tutkimuksessa todetaan, että digitaalinen kuilu on muuttunut. Se ei käsitä enää vain sitä, kenellä on mahdollisuus käyttää internetiä, vaan se käsittää myös sen, miten ihmiset internetiä käyttävät. Mahdollisuus käyttää internetiä ei itsessään takaa internetin tasapuolista hyödyntämistä. Uuteen digitaaliseen kuiluun ja siihen, miten ihmiset käyttävät internetiä vaikuttavat samankaltaiset sosiaaliset tekijät, jotka vaikuttivat aiemmin siihen, oliko henkilöllä mahdollisuutta käyttää internetiä.

Asiasanat: digitaalinen kuilu, millenniaalisukupolvi, digitaalinen konvergenssi, internet, tietoyhteiskunta, sukupolvi, informaatio

ABSTRACT

Heinonen, Kalle

Millennial generation and the new digital divide

Jyväskylä: University of Jyväskylä, 2013, 24p.

Information System Science, Bachelor's Thesis

Supervisor: Tyrväinen, Pasi

In the last twenty years Internet has become very significant source of information. When Internet began to expand in the early 90s, it created inequality between those who had access to internet and those who did not. This inequality is called digital divide. Technology and data connections have evolved dreadfully in the last few decades and today almost everyone has democratic possibility to access internet. However there have always been differences in the usage of internet between different groups of people.

This thesis studies, how young people who have born between 1980 and 1997 use digital technology. These young and young adults represent the first generation that have grown in the digital age. In research literature this generation is known as the millennial generation. This thesis aims to find out will the way this generation uses digital technology and internet cause changes in conceptions of earlier researches about differences between different groups of people. In addition this thesis tries to figure out what is digital divide like today.

Result of this study suggests that the millennial generation has introduced us with new generation bounded characteristics that weren't taken into account in the earlier researches. In addition this thesis reveals that the digital divide has changed. It doesn't only cover who is using the internet, but also how and in what ways. Equal access to the Internet does not ensure equal usage of Internet. Same kind of social factors that affected in the access divide also affect on the new digital divide and how people use the internet.

Keywords: digital divide, millennial generation, digital convergence, internet, information society, generation, information

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
SISÄLLYS.....	4
1 JOHDANTO.....	5
2 DIGITAALINEN AIKAKAUSI	6
2.1 Digitaalinen konvergenssi	6
2.2 Digitaalinen kuilu	8
2.3 Miten internet on muuttunut	10
3 MILLENNIAALISUKUPOLVI.....	13
3.1 Aiemmat sukupolvet.....	13
3.2 Keitä ovat millenniaalit	14
3.3 Teknologian omaksuminen.....	14
3.4 Erot ajattelutavoissa	15
3.5 Arvot ja asenteet.....	16
3.6 Internetin käyttö.....	17
4 DIGITAALINEN KUILU NYKYÄÄN	18
4.1 Uusi digitaalinen kuilu	18
4.2 Eri käyttäjätyypit.....	19
5 YHTEENVETO	21
6 LÄHDELUETTELO	23

1 JOHDANTO

Internetin räjähdysmäinen kasvu 1990-luvulla nosti esiin huolenaiheen informaation epätasa-arvoisesta jakautumisesta (Norris, 2001). Keskustelu verkon aiheuttamasta epätasa-arvosta synnytti käsitteen digitaalisesta kuilusta (engl. digital divide). Tällä kuilulla tarkoitetaan ihmisten kahtiajakoa niihin, joilla on mahdollisuus käyttää informaatio- ja viestintäteknologiaa ja niihin, joilla tätä mahdollisuutta ei ole (Cullen, 2003). 2000-luvulla teknologia on kehittynyt huimaa vauhtia ja internetin käyttö on yleistynyt. Digitaalisen konvergenssin eli laitteiden ja yhteystapojen yhdentymisen myötä erityisesti teollistuneissa maissa internetiin pääsyn mahdollistavien laitteiden määrä on kasvanut ja moni internetin käyttöä rajoittava tekijä on hävinnyt jopa kokonaan. Näin ollen myös digitaalinen kuilu on muuttunut, eikä ole enää järkevää kysyä kuka käyttää internetiä, vaan miten kukin sitä käyttää. (Brandtzæg, Heim & Karahasanović, 2010.) Suurimmat erot internetin ja teknologian käytössä ovat 2012 tilaston mukaan eri ikäryhmien välillä (Tilastokeskus, 2012).

Internetin yleistymisen jälkeen syntyi käsite millenniaalisukupolvesta, joka tunnetaan myös Y-sukupolvena ja nettisukupolvena (engl. net generation). Tällä sukupolvella tarkoitetaan 1980–1997 syntyneitä nuoria ja nuoria aikuisia, jotka ovat kasvaneet teknologisoituneessa maailmassa ja joille internet on yhtä luonnollinen asia kuin televisio heidän vanhemmilleen (X-sukupolvelle). Millenniaalisukupolvi suhteutuu teknologiaan eri tavalla kuin aiemmat sukupolvet, ja se oppii käyttämään sitä myös huomattavasti helpommin (Tapscott, 2009). Tässä tutkielmassa tutkitaan, mitä tutkimuskirjallisuudessa on kerrottu millenniaalisukupolvesta, ja vertaillaan poikkeako tästä sukupolvesta kertova tutkimuskirjallisuus aiemmin ilmestyneen kirjallisuuden tavasta käsitellä digitaalista kuilua eri ihmisryhmien välillä. Tutkielmassa keskitytään siis ainoastaan teollistuneiden maiden sisäisiin ihmisryhmien välisiin eroihin.

Tutkimuksessa käsitellään digitaalista aikakautta sen syntyhetkestä tähän päivään ja käydään läpi mitä muutoksia teknologiassa, internetissä ja käyttäjissä on tapahtunut. Tutkimusongelman myötä tutkielmassa pyritään selvittämään onko digitaalinen kuilu muuttunut.

2 Digitaalinen aikakausi

Tässä tutkielmassa digitaalisella aikakaudella tarkoitetaan aikaa internetin synnystä eteenpäin. Vince ja Earnshaw (1999) esittivät 1990-luvulla, että aikakaudelle tyypilliset piirteet ovat jatkuva muuttuvuus ja monimutkaisuus. Tilanne ei ole muuttunut 2010-luvullakaan. Bauerlein (2011) esittää, että yksi digitaalisen aikakauden vaaroista on se, että teknologia muuttuu niin nopeasti, että unohdamme helposti, miten asiat olivat vielä muutama vuosi sitten.

Tämän luvun tarkoitus on johdattaa lukija digitaalisen aikakauden alusta tähän päivään ja käydä läpi, mitä muutoksia teknologiassa, tietoyhteyksissä ja mediassa on tällä aikavälillä tapahtunut. Luvussa selitetään aikakaudelle oleellisia käsitteitä kuten digitaalinen konvergenssi ja digitaalinen kuilu ja tutkitaan miten ne ovat vaikuttaneet tämän päivän tietoyhteiskuntaan. Lisäksi luvussa käydään läpi, miten verkko on muuttunut, millainen se nykyään on ja millainen se tulee mahdollisesti olemaan tulevaisuudessa. Internet-teknologia ei tule pysymään paikallaan niin kauan kuin markkinat vaativat pienempiä, nopeampia ja parempia toimituksen muotoja. (Norris, 2001.)

2.1 Digitaalinen konvergenssi

Konvergenssi on pitkään ollut digitaaliselle aikakaudelle ominainen muotisana, jota on käytetty ennustamaan tulevaisuudessa tapahtuvia ilmiöitä (Muller, 1999). Konvergenssilla ei ole tarkkaa määritelmää, mutta yleisesti sillä tarkoitetaan yhteen suuntautumista ja asioiden lähentymistä (Suomisanakirja, 2013). Digitaalisella konvergenssilla tarkoitetaan eri alustojen kykyä tarjota samankaltaisia palveluita ja yksittäisten teknologisten laitteiden yhteen integroitumista. Kuluttajien keskuudessa termi ymmärretään paremmin juuri laitteiden ominaisuuksien yhdistymisenä. (Vince & Earnshaw, 1999.)

Ensimmäisen kerran ajatus viestinnän ja tiedon konvergoitumisesta digitaaliseen muotoon tuli MIT Media Labin perustaja Nicholas Negropontelta jo vuonna 1978 (Muller, 1999). Negroponte esitti, että nopein kasvu ja

innovointi tapahtuvat alueilla, jolla tietojenkäsittely, julkaiseminen ja yleislähetys (engl. broadcasting) kohtaavat toisensa. Negroponte ei ottanut teoriassaan puhelinverkkoja lainkaan huomioon tiedon välittämisessä, mutta samaan aikaan tietoliikennealan analyytikot loivat omaa teoriaansa teknologioiden yhteen sulautumisesta. Lopulta termit "tietoliikenne", "informaatio" ja "tietojenkäsittely" jäivät kuvaamaan tietoyhteiskuntamme teknologista perustaa. (Muller, 1999.)

Muller (1999) on jakanut digitaaliseen konvergenssiin johtaneet tekijät kahteen osaan: teknologiseen kehityksen myötä tapahtuneeseen prosessoinnin nopeutumiseen ja yleisten standardien ja protokollien viralliseen hyväksymiseen. Käsitys siitä, että konvergenssi olisi eri teknologioiden tai teollisuuksien yhdistymistä, on Mullerin (1999) mukaan harhaanjohtava. Muller (1999) esittää, että konvergenssi on tapahtunut siten, että yksi teknologia eli digitaalinen tietokone on ottanut haltuun kaikki median muodot. Vince ja Earnshaw (1999) tukevat samaa näkemystä. He esittävät, että median konvergenssi on tullut mahdolliseksi ainoastaan digitaalisen teknologian myötä. Teknologian kehitys ja tietoliikenne yhteyksien yhteneminen ovat mahdollistaneet uusia tapoja esittää ja jakaa mediaa kuten ääntä, kuvaa, videota ja dataa, samalla kuitenkin sallien myös perinteiset median muodot (Vince & Earnshaw, 1999).

Konvergenssissa ei ole kuitenkaan kyse ainoastaan teknologian kehityksestä. Sillä tarkoitetaan myös uusien palveluiden ja uudenlaisten liiketoimintamallien vuorovaikutusta yhteiskunnan kanssa. Viime vuosikymmenien aikana tapahtuneet teknologiset muutokset ovat aikaansaaneet ja mahdollistaneet internetin ja World Wide Webin myötä uusia toimintatapoja ja palveluita. Teknologiset erot eri palveluryhmien välillä ovat hävinneet ja palveluiden teknologiset toteutukset ovat muuttuneet samanlaisiksi. Tämä on mahdollistanut muun muassa verkkopankin, verkkokaupat, internetpuhelut, sähköpostin sekä webin seilailun mobiililaitteilla, yleislähetykset, internettelevision ja live verkkolähetykset. (Vince & Earnshaw, 1999.) Uudet digitaaliset teknologiat ovat mahdollistaneet myös uusien sosiaalisten innovaatioiden ja käytäntöjen syntymisen. Nämä uudet innovaatiot muuttuvat nopeasti ja ne tulevat jatkuvasti luomaan uusia muotoja (Arjen tietoyhteiskunta, 2010). Nämä ovat konkreettisia esimerkkejä konvergenssin mahdollistamista edistysaskelista, joita on tehty matkalla kohti tämän päivän tietoyhteiskuntaa. Konvergenssi on ollut informaation vallankumouksen esiaskel. (Vince & Earnshaw 1999.)

Digitaalinen konvergenssi ei kuitenkaan yksin tuo informaatiota ihmisten luokse. Jotta ihminen voisi hyötyä kasvavasta informaatiovirrasta, tarvitaan sekä laite, jolla informaatioon pääsee käsiksi, että laitteen käyttämiseen tarvittava tietotaito. (Vince & Earnshaw, 1999.) Viestintälaitteiden ja niiden käyttötaitojen epätasa-arvoinen jakautuminen aiheuttaa epätasa-arvoa ihmisten keskuudessa. Tämä epätasa-arvo tunnetaan nimellä Digitaalinen kuilu. (Norris, 2001.)

2.2 Digitaalinen kuilu

Internetin räjähdysmäinen kasvu 1990-luvulla nosti esiin huolenaiheen informaation epätasa-arvoisesta jakautumisesta (Norris, 2001). Vaikka teema verkon aiheuttamasta epätasa-arvosta on tuttu jo 1970-luvulta, termi "digitaalinen kuilu" syntyi vasta 1990-luvun loppupuolella. Digitaalisella kuilulla (engl. digital divide) eli digitaalisella kahtiajaolla tarkoitetaan yhteiskunnan jakautumista niihin, joilla on mahdollisuus käyttää informaatio- ja viestintäteknologiaa ja niihin, joilla tätä mahdollisuutta ei ole (Cullen, 2003). Digitaalisella aikakaudella internetin merkitys informaation lähteenä on kasvanut todella suureksi. Ihmiset, joilla ei ole mahdollisuutta päästä käyttämään internetiä, ovat todella epäsuotuisassa asemassa informaation saannin kannalta niihin nähden, joilla tämä mahdollisuus on. (Norris, 2001.) Keskustelu digitaalisesta kuilusta aloitettiin, koska medialla nähtiin olevan tärkeä rooli demokraattisessa yhteiskuntajärjestyksessä ja sen takia viestimien epätasa-arvoista jakautumista pidettiin vakavana ongelmana (Sassi, 2003). Samalla syntyivät käsitteet "informaatorikkaista" ja "informaatioköyhistä". Näillä termeillä viitattiin informaatioteknologian käytöstä saavutettaviin palveluihin ja niiden hyödyntämiseen fyysisen tai henkisen pääoman kasvattamisessa. Internetin synnyn alkuvaiheessa erot informaatorikkaiden ja informaatioköyhien välillä kasvoivat entisestään. (Norris, 2001.)

Tietoyhteiskunnan syntyminen on aiheuttanut huolenaiheita tulevaisuuden kehityssuunnasta. Optimistit toivovat että Internetin kehityksellä on potentiaalia vähentämään, vaikkei täysin hävittämään, yhteiskuntien sisällä vallitsevaa epätasa-arvoisuutta informaatorikkaiden ja -köyhien välillä. Pessimistit puolestaan uskovat, että digitaalinen teknologia korostaa jo olemassa olevia eroja. Skeptikkojen mielestä sekä pelot että toiveet ovat liioiteltuja ja uudet teknologiat sulautuvat vallitsevaan yhteiskunnalliseen tilaan eikä toisin päin. (Norris, 2001)

Norris (2001) jakaa digitaalisen kuilun kolmeen eri ulottuvuuteen: globaaliin kuiluun (engl. global divide), sosiaaliseen kuiluun (engl. social divide) ja demokraattiseen kuiluun (engl. democratic divide). Globaalilla kuilulla tarkoitetaan eroavaisuuksia kehitysmaiden ja teollistuneiden maiden välillä. Sosiaalisella kuilulla viitataan kansakunnan sisällä vallitseviin informaatorikkaiden ja informaatioköyhien välisiin eroihin. Demokraattisella kuilulla tarkoitetaan eroja niiden välillä, jotka käyttävät ja hyödyntävät internetin resurssit sitoutuakseen ja osallistuakseen julkiseen elämään, ja jotka eivät näin jostain syystä tee. (Norris, 2001.) Myös Sassi (2003) sekä Oliveira, Bacao ja Jesus-Cruz (2012) tukevat ajatusmallia digitaalisen kuilun jakamisesta yhteiskuntien väliseen kahtiajakoon ja yhteiskuntien sisäiseen kahtiajakoon.

Useissa tutkimuksissa on esitetty, että tietyillä yhteiskunnan ihmisryhmillä on huonommat lähtökohdat kyetä omaksumaan informaatioteknologiaa. Näitä ryhmiä ovat: pienituloiset, ihmiset joilla on alhainen koulutus tai joilla esiintyy lukutaidottomuutta, työttömät, ikäihmiset,

maaseudulla asuvat ihmiset, kehitysvammaiset, yksinhuoltajat, alkuperäiskansat, maahanmuuttajat ja etniset vähemmistöryhmät. Eriarvoisuutta pyritään useissa länsimaissa vähentämään lainsäädännöllä ja poliittisilla päätöksillä, joiden tavoitteena on taata kaikille kansalaisille yhtä hyvät mahdollisuudet käyttää informaatioteknologiaa. (Cullen, 2003.)

Cullen (2003) jakaa internetin käyttöä rajoittavat esteet neljään päätekijään. Nämä tekijät ovat:

- Fyysinen pääsy (engl. physical access)
- Huonot IT-taidot ja tuen puute (engl. lack of ICTs skills and support)
- Asenteelliset esteet (Eng. attitudinal barriers)
- Sisältö (engl. content)

Fyysisellä pääsyllä tarkoitetaan internetiin käsiksi pääsemisen vaikeutta. Tähän voi vaikuttaa huonojen puhelinverkkoyhteyksien myötä hyvän internetkaistan puute, korkea yhteyden hinta tai mahdollisuus hankkia internetyhteyteen tarvittavia laitteita. (Cullen, 2003.)

Huonot IT-taidot on yksi merkittävä tekijä, joka vaikeuttaa ihmisten mahdollisuutta käyttää internetiä. Erityisesti vähäosaisempien ihmisryhmien tietokoneen käyttötaidot saattavat olla todella heikot, etenkin ryhmillä joilla esiintyy lukutaidottomuutta. IT-taidot eivät ole kaikkien yhteisöjen keskuudessa kovinkaan arvostettuja, eikä niitä siksi pidetä tärkeinä. (Cullen, 2003.)

Asenteelliset esteet ovat uskomuksia, siitä että tietokoneet olisivat tarkoitettu vain älyköille, miehille, keskiluokkaisille ja nuorille. Henkilökohtaisten tietojen turvallisuus ja tietokoneen sopiminen perheille internetin sopimattoman materiaalin takia aiheuttaa huolenaiheita. Monet asenteelliset esteet perustuvat myös kulttuuriin. Monissa kulttuureissa tietokoneen käyttöä viestinnän välineenä ei pidetä merkityksellisenä ja sitä voidaan jopa vastustaa. (Cullen, 2003.)

Epäkiinnostava sisältö on merkittävä syy sille miksi tietyt ihmisryhmät valitsevat olla käyttämättä internetiä. Internetyhteydestä ei ole mitään hyötyä, jos internetin sisältö ei ole relevanttia käyttäjän kannalta (Cullen, 2003; Fjallis, 2003). Tämä koskettaa erityisesti tiettyjä yhteiskunnan ryhmiä kuten ikäihmisiä, naisia ja länsimaisen kulttuurin ulkopuolisia etnisiä ryhmiä. (Cullen, 2003.)

Sosiaaliset tekijät, kuten tulot, ammatti, koulutus, sukupuoli ja ikä ovat myös merkityksellisiä tekijöitä internetin käytön kannalta. Johtotehtävissä olevilla ihmisillä on usein paremmat mahdollisuudet käyttää internetiä työpaikalla, sekä paremman palkan myötä myös kotona. Yritykset myös usein tarjoavat johtotehtävissä oleville henkilöille matkapuhelimia ja kannettavia tietokoneita, jotka edesauttavat verkossa olemista. (Norris, 2001.)

Monien tutkimusten mukaan koulutuksella on suurempi vaikutus internetin käyttöön kuin millään muulla demokraattisella tai sosiaalisella tekijällä. Koulut tarjoavat tietoteknisen ympäristön lisäksi opiskelijoille ilmaisia

sähköpostiosoitteita, kotisivuja ja käytännön opetusta informaatioteknologian käytöstä ja webissä surffauksesta. Koulutus takaa myös englannin kielen taidon, joka on todella oleellinen internetin käytön kannalta. Inktomi-hakukoneen vuonna 1999 tekemän haun mukaan kaikista web-sivuista 87 % oli englanninkielisiä. (Norris, 2001.) Vuonna 2013 englanninkielisten sivujen osuus on enää vain 54,8 prosenttiin, mutta esimerkiksi suomenkielisten sivustojen osuus on silti vain 0,2 prosenttia (W3techs, 2013).

Tutkimukset ovat osoittaneet, että uusien innovaatioiden varhaiset omaksujat (engl. early adapters) ovat tyypillisesti ihmisryhmistä, joilla on korkeampi sosioekonominen asema. Koulutus, lukutaito ja sosiaalinen asema mahdollistavat uusien teknologisten innovaatioiden omaksumiseen tarvittavat taloudelliset ja tiedolliset resurssit. (Norris, 2001.)

Norris (2001) ennusti, että sukupolvien väliset erot kyvyissä omaksua uutta teknologiaa ovat tulevaisuuden ja internetin leviämisen kannalta merkittävimmät. Myös sukupolvisidonnaiset trendit ovat merkittäviä pitkäaikaisten käyttömallien näkökulmasta, sillä nuoremmat ikäluokat tulevat lopulta korvaamaan vanhemman väestön. Vuonna 1999 enemmistö varhaisista omaksujista (engl. early adapters) oli 18–25-vuotiaiden ikäryhmästä. Vaikka internetin palvelut vastaavatkin ikäihmisten tarpeita, yli 65-vuotiaiden ikäryhmän osuus internetkäyttäjistä oli vuonna 1999 lähes olematon. Erityisesti Pohjoismaissa, joissa internet oli levinnyt laajimmilleen, erot ikäryhmien välillä olivat kaikkein suurimmat. Nuorimman ikäryhmän (18–25-vuotiaiden) edustaja käytti internetiä kymmenen kertaa todennäköisemmin kuin vanhimman ikäryhmän edustaja. Koko Euroopasta jopa kolmannes alle 25-vuotiaista käytti internetiä, kun taas yli 65-vuotiaista käyttäjiä oli vain kolme prosenttia. (Norris, 2001.)

Internet kasvattaa rajattomasti mahdollisuuttamme kerätä ja taltioida suuriakin määriä informaatiota nopeasti. Uskotaan että internet tulee tekemään koulutuksen ja hyvien työpaikkojen saannista helpompaa. Sen myös uskotaan luovan uusia paikkoja poliittiselle keskustelulle ja tarjoavan kansalaisille suoran yhteyden valtionjohtoon. Internetyhteys on tärkeä resurssi ja sen puutteen aiheuttama epätasa-arvo on merkittävä poliittinen ongelma. (Dimaggio & Hargittai, 2001.)

2.3 Miten internet on muuttunut

Internetin alkuaikoina sen luojat visioivat siitä tulevan maailmanlaajuisen kasvualustan, joka yhdistää ihmiskunnan ja sen luomat artefaktit verkossa muodostaen maailman suurimman kirjaston. Tämän piti olla Tapscottin (2006) mukaan World Wide Webin tulevaisuus. Ensimmäinen iteraatio webistä oli ikään kuin digitaalinen sanomalehti, jonka sivuja käyttäjät selailivat keräten informaatiota. Sitä ei voinut muokata, eikä sen kanssa voinut olla vuorovaikutuksessa. Sisällön luojiin pystyi olemaan yhteyksissä ainoastaan sähköpostin välityk-

sellä. Tästä vanhasta webin mallista, joka koostui pitkälti hypertekstin selailusta, käytetään nykyään termiä Web 1.0. (Tapscott, 2006.)

Web on kuitenkin muuttunut paljon sen alkuajoista (Tapscott, 2006). Viime vuosina internetin ja median tutkijat ovat kohdanneet uutta kehitystä erityisesti yhteisöpalvelusivustojen kasvuna, mobiiliteknologioiden laajenemisena ja käyttäjien osallistumisen lisääntymisenä (Barassi & Teré, 2012). Myös webin koko arkkitehtuuri ja käyttömalli ovat muuttuneet aivan erilaiseksi. Se ei ole enää yritysten tarjoamien sivustojen verkosto, vaan pikemminkin jättimäinen tietojenkäsittelyalusta, jota ei omista kukaan. Internetiä voikin Tapscottin (2006) mukaan verrata tänä päivänä jättimäiseen tietokoneeseen, jota kuka tahansa voi ohjelmoida jakamalla ja luomalla sisältöä tai tarjoamalla infrastruktuuria oman tietokoneensa kautta. Digitaalisen sanomalehden sijaan sitä voidaankin pitää jättimäisenä kankaana, johon kuka tahansa voi luoda omaa sisältöä tai muokata jo olemassa olevaa. (Tapscott, 2006.)

Miljoonat median harrastajat käyttävät nykyään blogeja, wikejä, keskustelufoorumeita ja henkilökohtaisia broadcast-lähetyksiä saadakseen äänensä kuuluviin. Keskeistä "uudessa" webissä on käyttäjien harrastama osallistuminen, jakaminen, sosialisointi ja sisällön luonti. Webin muutoksesta käytetään tutkijapiireissä Tim O'Reillyn vuonna 2005 kehittämää termiä Web 2.0. (Tapscott, 2006.) Esimerkkejä web 2.0 teknologian yhteisöpalveluista ovat Flickr, Youtube, Twitter, MySpace, Wikipedia ja Facebook (Barassi & Teré, 2012).

Yhteisöpalvelut mahdollistavat käyttäjien muuttumisen niin kutsutuiksi prosumereiksi, joilla tarkoitetaan käyttäjiä, jotka toimivat sekä kuluttajina (engl. consumer), että tuottajina (engl. producer) (Bruns, 2009). Monet tutkijat esittävätkin, että web 2.0 teknologian interaktiiviset ominaisuudet tarjoavat yksilölle ennennäkemättömät mahdollisuudet osallistumiselle ja vaikuttamiselle. Toisaalta web 2.0 teknologiat mahdollistavat myös henkilökohtaisten tietojen leviämisen verkossa, mikä antaa mahdollisuuden vakoilla käyttäjiä tai käyttää tietoja markkinointitarkoituksiin. Se taas kasvattaa yritysten läsnäoloa verkon yhteisöpalveluissa. Tutkijat ovatkin esittäneet, että web 2.0 teknologialla on käyttäjän näkökulmasta hyvin kaksipuolinen luonne. (Barassi & Teré, 2012.)

Käyttäjät reagoivat internetin muutokseen eri tavoin. Moni ei edes yritä ymmärtää verkossa tapahtuneita muutoksia ja kehityksiä vaan pyrkivät omin käyttötavoin jopa vastustamaan sitä. Facebook on hyvä esimerkki yhteisöpalvelusivustosta, jota moni käyttää kuten mitä tahansa vanhanaikaista sivustoa, eli pelkästään selaillen ja keräten informaatiota. On käyttäjästä itsestään kiinni haluaako hän olla kanssakäymisissä muiden käyttäjien kanssa tai tuottaa itse sisältöä internetiin. (Beassi & Teré, 2012.)

Web ei ole monoliittinen asia eikä sitä voida analysoida ja tutkia sellaisena. Web on monimutkainen sosiotekninen (engl. socio-technical) ympäristö, joka on useiden erilaisten keskenään ristiriitaisten teknisten applikaatioiden, alustojen, tekstien, kulttuurien, ihmissuhteiden ja poliittisten prosessien luoma kokonaisuus. Tämän ymmärtäminen on oleellista tulevaisuuden teknologioiden

ja sosiaalisen kehityksen ymmärtämiseksi. Web 2.0 konsepti antaa kuitenkin hyvän näkökulman suunnasta, johon verkko, käyttäjät ja teknologia on kehittymässä. (Beassi & Teré, 2012.)

3 Millenniaalisukupolvi

Millenniaalisukupolvella eli Y-sukupolvella tarkoitetaan 1980–1997 välillä syntyneitä nuoria ja nuoria aikuisia (Tapscott, 2009). Vuosiluvut vaihtelevat eri tutkimuskirjallisuudessa, mutta pääsääntöisesti sukupolven edustajaksi lasketaan 80-luvun vaihteen ja vuosituhatlupun lopun välillä syntyneet ihmiset.

Millenniaalisukupolvi eroaa merkittävästi edeltävistä sukupolvista, sillä se on ensimmäinen sukupolvi, joka on syntynyt keskelle digitaalista maailmaa. Tämän takia sen edustajat suhtautuvat teknologiaan hyvin eri tavalla kuin edeltävien sukupolvien edustajat (Tapscott, 2009). Tässä luvussa tutkitaan keitä millennialit ovat ja mitä ominaispiirteitä heillä on. Luvussa pyritään etsimään eroja aiempiin sukupolviin ja selvittämään, tuleeko millenniaalisukupolvi muuttamaan aikaisempien tutkimuksien käsitystä sukupolvien välisistä eroista.

3.1 Aiemmat sukupolvet

Jotta millenniaalisukupolvea voidaan ymmärtää, täytyy ensin tutustua heitä edeltäviin sukupolviin. Tässä ovat sukupolvet ikäryhmittäin.

- Suuret ikäluokat (engl. baby boomers) syntymävuodet: ~1946–1964. Ikä vuonna 2013: 49–67 vuotta.
- X-sukupolvi (eng. generation X, baby bust) syntymävuodet: ~1964–1980. Ikä vuonna 2013: 33–48 vuotta.
- Y-Sukupolvi, millennialit (engl. generation Y, millennials, net generation) syntymävuodet: ~1980–1997. Ikä vuonna 2013: 16–33 vuotta.

Suurina ikäluokkina (engl. baby-boomers) tunnetaan toisen maailmansodan jälkeen syntynyt sukupolvi. Tämän sukupolven edustajiksi lasketaan kaikki, jotka ovat syntyneet 1946–1964 välisenä aikana. Moni perhe oli siirtänyt lasten hankkimista sotien jälkeiseksi ajaksi, jonka takia lapsia syntyi paljon.

Sukupolvelle oli ominaista myös perheen suuri koko. Vuonna 1957 amerikkalaisessa perheessä oli keskimäärin 3,7 lasta. Suurilla ikäluokilla oli huomattavasti enemmän aikaa viettää nuoruutta kuin heidän vanhemmillaan, jotka siirtyivät työelämään hyvin varhaisessa vaiheessa. (Tapscott, 2009.)

Seuraava sukupolvi tunnetaan nimellä sukupolvi X (engl. generation X, baby bust). Tämän sukupolven edustajat ovat syntyneet suurten ikäluokkien jälkeen vuosina 1964–1980. Kyseisenä aikana vauvoja syntyi 15 % vähemmän kuin suurten ikäluokkien aikana. (Tapscott, 2009.) Sukupolvi X:n edustajat ovat korkeimmin koulutettu ihmisryhmä historiassa, sillä yli 29 % omaa vähintään kandidaatin tutkinnon. Heidän äänestysprosenttinsa on sukupolvia vertaillessa kaikkein alhaisin ja heitä luonnehditaan usein skeptisiksi ja itsekkäiksi. He ovat lapsuutensa aikana joutuneet kokemaan päivähoitoa, avioeroja ja vaikeaa työttömyyttä, mikä tulee todennäköisesti heijastumaan siinä miten he kasvattavat oman perheensä. (Schroer, 2008.)

Tutkimuksen mukaan X-sukupolvi on aiempaa sukupolveaan tuotteliaampi, motivoituneempi sekä helpommin koulutettava (Applebaum, Serena & Shapiro, 2005). Tällä hetkellä 33–48-vuotiaat X-sukupolven edustajat ovat aggressiivisia kommunikoijia, jotka ovat hyvin mediakeskeisiä. Tärkein median lähde heille on edelleen televisio. He ovat myös vanhin ikäryhmä, jonka tietokoneen ja internetin käyttötavat edes muistuttavat nettisukupolven käyttötapoja. He tarjoavat toistaiseksi selvimmän kuvan siitä, millaisia nettisukupolven edustajista tulee, kun he kasvavat aikuisiksi, ja miten nettisukupolvi tulee hallinnoimaan digitaalista maailmaa. (Tapscott, 2009.)

3.2 Keitä ovat millenniaalit

Internetin ja tietokoneiden nousu viimeisen 20 vuoden aikana on selkeästi ollut merkittävin yksittäinen nuoriin vaikuttava tekijä. Tämän takia millenniaalisukupolvea kutsutaan usein myös nimellä nettisukupolvi. (Tapscott, 2009.) Tämän päivän opiskelijat edustavat ensimmäistä sukupolvea, joka on kasvanut uuden teknologian kanssa. He ovat eläneet koko elämänsä käyttäen tietokoneita, pelaten videopelejä, kuunnellen digitaalista musiikkia, käyttäen digitaalisia kameroita, älypuhelimia ja muita digitaalisen aikakauden työkaluja. Tietokonepelit, sähköposti, internet, matkapuhelimet ja pikaviestimet ovat erottamaton osa heidän elämäänsä, minkä takia heitä ei ole ikinä tarvinnut opettaa teknologian käyttöön (Perensky, 2001a.)

3.3 Teknologian omaksuminen

Teknologian oppiminen on ollut millenniaalisukupolvelle huomattavasti helpompaa kuin vanhemmille sukupolville, jotka ovat joutuneet mukautumaan teknologiseen maailmaan jälkikäteen. Teknologisoituneessa maailmassa

kasvaneet lapset näkevät teknologian olevan osa heidän ympäristöään ja he kuluttavat sitä kuten mitä tahansa muutakin tuotetta. Tapscott (2009) jopa esittää, että monelle millenniaalisukupolven lapsille uuden teknologian käyttäminen on yhtä luonnollista kuin ilman hengittäminen. (Tapscott, 2009.)

Teknologian käytön oppimista voi verrata kielen oppimiseen. Ihmiset, jotka alkavat käyttää uutta kieltä varhaisemmassa vaiheessa myös oppivat sen paremmin kuin ihmiset, jotka alkavat käyttää sitä myöhemmässä vaiheessa elämäänsä. (Deal & Altman, 2010.) Lapset, jotka syntyvät uuteen kulttuuriin oppivat uuden kielen helposti ja usein jopa vastustavat vanhaa kieltä (Perensky, 2001b). Sama pätee teknologiaan. Kyse ei ole siitä, etteivätkö vanhemmat ihmiset oppisi käyttämään teknologiaa, vaan siitä ettei heillä ole ikinä ollut samanlaista mahdollisuutta omaksua sitä jo lapsena kuten nettisukupolvella on ollut. (Deal & Altman, 2010.)

Myös Perensky (2001b) käsittelee teknologian omaksumista kielen oppimisen näkökulmasta. Hän esittää, että millenniaalisukupolven edustajat eli digitaalisella aikakaudella syntyneet nuoret ovat niin sanottuja "diginatiiveja" (engl. digital natives). Kaikki ne, jotka ovat syntyneet ennen digitaalista aikakautta, ovat "digisiirtolaisia" (engl. digital immigrants) huolimatta siitä, kuinka paljon he ovat teknologiaa käyttäneet. Diginatiivit ovat siis digitaalisen aikakauden "kielen" natiiveja puhujia, koska ovat oppineet kielen (teknologian) varhaisessa vaiheessa elämäänsä. Diginatiivien ja digisiirtolaisten ajattelutavoissa on eroja. Esimerkiksi digisiirtolaiset turvautuvat usein käyttöohjeisiin, eivätkä luota siihen, että ohjelmat itse opettavat miten niitä käytetään, kuten natiivit luottavat. Voidaan myös ajatella, että digisiirtolaiset puhuvat eri "aksentilla" digitaalisen aikakauden kieltä, eivätkä he ikinä tule pääsemään eroon aksentista. (Perensky, 2001b.)

3.4 Erot ajattelutavoissa

Digitaalisen teknologian räjähdysmäinen kasvu ei muuta vain tapaa elää tai kommunikoida vaan se muuttaa myös syvällisesti aivoja. Päivittäinen altistuminen teknologialle, tietokoneille, älypuhelimille, videopeleille ja hakukoneille stimuloi aivosolujen muutosta ja aivojen välittäjäaineiden vapautumista. Vähitellen ärsykkeet vahvistavat uusia hermokanavia aivoissamme ja heikentävät vanhoja. Teknologisen vallankumouksen takia aivomme kehittyvät koko ajan kovempaa vauhtia kuin koskaan aikaisemmin. (Small & Vorgan, 2011.)

Onkin selvää, että tämän päivän opiskelijat ajattelevat ja prosessoivat tietoa oleellisesti eri tavalla kuin heidän edeltäjänsä (Perensky, 2001b). Perensky (2001b) ehdottaakin, että diginatiivien aivot ovat jatkuvan digitaalisen syötteen seurauksena muuttuneet fyysisesti erilaisiksi. Pitkään uskottiin, että ihmisäivot eivät fyysisesti muutu ulkopuolisesta stimulaatiosta etenkin enää kolmannen ikävuoden jälkeen. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Neurobiologisissa tutkimuksissa on todettu, että erilainen stimulaatio vaikuttaa aivojen fyysiseen

rakenteeseen ja siihen, miten ihmiset ajattelevat. Vanha teoria, jonka mukaan ihmisillä olisi rajattu määrä aivosoluja, on myös todettu vääräksi. Aivosoluväestö uudistuu itseään jatkuvasti. Aivot uudelleen järjestävät itseään koko lapsuus- ja aikuisiän ajan. Tämä ilmiö tunnetaan nimellä neuroplastisuus (engl. neuroplasticity). (Prensky, 2001b.)

On arveltu, että nuoret käyttävät eri aivon osia ja ajattelevat eri tavalla kuin aikuiset käyttäessään tietokonetta. Tänä päivänä tiedetään, että erot ovat vielä suurempia ja että nuorten aivot ovat myös psykologisesti erilaiset. Nämä erot ovat kuitenkin enemmänkin laadullisia kuin määrällisiä. Toistetun kokemuksen seurauksena tietyt osat aivoista kasvavat suuremmiksi ja kehittyneemmiksi kuin toiset. Esimerkiksi toistuva altistuminen tietokonepeleille ja muulle digitaaliselle medialle parantaa moniulotteisuuden hahmottamiskykyä, visuaalisten kuvien lukutaitoa, induktiivista havainnointia, tarkkaavaisuuden jakamista ja reaktiokykyä. (Perensky, 2001b.)

Usean asian tekeminen samaan aikaan eli rinnakkaisprosessointi (engl. multitasking) on nettisukupolvelle täysin luonnollista. Harris Interactiven teettämän tutkimuksen mukaan tutkimuksessa olleista nuorista 53 % kuuntelee musiikkia, 40 % puhuu puhelimessa, 39 % katsoo televisiota ja 24 % tekee kotitehtäviä samalla, kun he käyttävät internetiä. Jos nettisukupolven edustaja katsoo televisiota, hän lähes aina keskittää huomionsa johonkin muuhun. (Tapscott, 2009.) Moni nettisukupolven kritisoija onkin esittänyt, että nuorisolla on huono keskittymiskyky ja että he eivät kykene keskittymään yhteen asiaan kerralla (Perensky, 2001b).

Yhdysvaltalaisen tutkimuksen mukaan lapset eivät katso televisiota jatkuvasti vaan jaksoissa. He katsovat televisiota juuri sen verran, että saavat pääkohdat selville ja ymmärtävät mitä ohjelmassa tapahtuu. Näin ollen nettisukupolvella ei ole huonoa keskittymiskykyä, vaan he päättävät itse olla keskittymättä asioihin, jotka eivät heitä kiinnosta. Televisio, joka oli nettisukupolven vanhempien tärkein median lähde, on nettisukupolvelle ikään kuin taustamusiikkia. (Tapscott, 2009.)

3.5 Arvot ja asenteet

Internetin käyttö ei välttämättä muuta aikuiskäyttäjien arvoja ja asenteita. Monien sosialisatioteorioiden mukaan sosiaaliset ja poliittiset arvot ovat syvälle juurtuneita asenteita, jotka iskostuvat ihmisten mieliin varhaisten kokemusten myötä kotona, koulussa ja työpaikoilla. Aikuisten tullessa internetyhteisöihin heillä on jo olemassa olevat vahvat kulttuuriset luonteenlaadut (engl. pre-existing cultural dispositions). (Norris, 2001.)

Pitkäaikaisella verkossa olemisella voi olla lapsiin aivan samanlaiset vaikutukset kuin massamedialla tai sillä, mitä heille kerrotaan koulussa tai kotona. Internetin monipuolisuuden ja valinnanvapauden myötä verkossa olemiseen liittyy vahva itsenäinen valitsemisprosessi, jonka takia se voi olla paljon voimakkaampi kokemus kuin television katselu tai kirjan lukeminen.

Suosituista hakukoneista ja palveluista huolimatta käyttäjät valitsevat itse mitä sivuja he selaavat, mihin sähköposteihin he vastaavat, mitä chat-huoneita käyttävät ja mitä palveluita he tilaavat. (Norris, 2001; Tapscott, 2009.)

Tapscottin (2009) mukaan milleniaalisukupolven edustajilla on kahdeksan luonteenpiirrettä, jotka kuvaavat hyvin koko sukupolvea ja erottavat heidät vanhemmistaan. Millenniaalit arvostavat vapautta ja valinnan vapautta. He haluavat kustomoida ja muokata asioita tehdäkseen niistä persoonallisia ja omannäköisiä. He ovat luontaisia yhteistyöntekijöitä, jotka nauttivat keskusteluista eivätkä luennoista. He tutkivat tarkoin ihmisiä ja organisaatioita vaatien rehellisyyttä ja lahjomattomuutta. He haluavat pitää hauskaa jopa kouluissa ja työpaikoilla. Nopeus on heille luonnollista ja he pitävät innovatiivisuutta osana elämää. (Tapscott, 2009.)

Ensimmäisenä globaalina sukupolvena nettisukupolvi on älykkäämpi, nopeampi ja suvaitsevampi kuin yksikään edeltäjänsä. He välittävät voimakkaasti oikeudesta ja ovat huolissaan yhteiskunnallisista ongelmista. Heille on ominaista olla mukana erilaisissa järjestötoiminnoissa kouluissa, työpaikoilla ja muissa yhteisöissä. Nämä nopeutta ja vapautta vaalivat nuoret ovat alkaneet muokata jokaista modernin elämän instituutiota kuten työpaikkoja, markkinapaikkoja, politiikkaa, koulutusta ja perhettä. (Tapscott, 2009.)

3.6 Internetin käyttö

Internetistä on tullut tärkein median lähde nykynuorisolle, mikä näkyy siinä, että amerikkalaisista nuorista 77 % vastasi elävänsä mieluummin ilman televisiota kuin ilman internetiä ja vain 23 % vastasi valitsevansa television internetin sijaan. Kyseessä ei ole vain amerikkalainen ilmiö, sillä kaikissa 12 maassa, joissa kysely tehtiin, televisio hävisi internetille. (Tapscott, 2009)..

Millenniaalit pitävät internetiä itsestänselvyytenä ja he käyttävät sitä jatkuvasti osana arkipäiväistä elämäänsä. Internetin palvelut ja ominaisuudet ovat korvanneet milleniaaleille monta vanhaa tapaa tehdä asioita. Mikäli he katsovat televisio-ohjelmia, he usein lataavat ohjelmat internetistä ja katsovat niitä tietokoneiltaan. Kun he haluavat ottaa yhteyttä ystäviinsä, he hoitavat sen käyttäen GTalkia, Facebookia, Skypea, AIM:ia tai muuta pikaviestintä. Tietoa etsiessään he kääntyvät välittömästi internetin puoleen. (Tapscott, 2009.)

Millenniaalit ovat aktiivisia yhteisöpalveluiden käyttäjiä. He pitävät yhteisöpalveluiden kautta yhteyttä ystäviinsä, jakavat sisältöä ja kommentoivat muiden jakamaa sisältöä. He ovat luontaisia web 2.0 teknologian käyttäjiä. Yhteistyö, yhteisöllisyys ja sisällön luonti on heille tärkeää. He muuttavat internetiä jatkuvasti paikaksi, jossa ihmiset voivat kommunikoida, tehdä yhteistyötä ja luoda jatkuvasti uutta sisältöä. He ovat itse aikaansaaneet sosiaalisten verkkosivujen nousun. (Tapscott, 2009.)

4 Digitaalinen kuilu nykyään

Aiemmissa luvuissa on havaittu, että teknologiassa, käyttäjissä ja internetissä on tapahtunut suuria muutoksia. Tästä syystä on hyvä ottaa digitaalinen kuilu uudelleen käsittelyyn ja tutkia mitä muutoksia sille on tapahtunut. Tässä luvussa tutkitaan millainen digitaalinen kuilu on nykyään ja mitä tarkoitetaan ”uudella digitaalisella kuilulla”.

4.1 Uusi digitaalinen kuilu

Tilastokeskuksen (2012) mukaan suomalaisista 16–33 vuotiaista 100 % on käyttänyt internetiä viimeisen 3 kuukauden aikana ja lähes 90 % käyttää internetiä useita kertoja päivässä. Koko Suomen 16–74-vuotiaista kansalaisista 90 % käyttää internetiä. Internetin käytön yleistyminen Suomessa pysähtyi vuonna 2009 (tilastokeskus, 2009). Suomen kaltaisissa hyvinvointivaltioissa informaation epätasa-arvoista jakautumista ei internetin laajan levinneisyyden vuoksi ole enää järkevää tutkia ja selvittää, kuka käyttää internetiä. Tärkeämpi kysymys informaation tasa-arvoisuuden selvittämisen kannalta on, miten kukin internetiä käyttää. (Brandtzaeg, Heim & Karahasnovic, 2010.)

Internetin käyttö voi nykyään tarjota reitin uusiin ihmissuhteisiin, helpottaa täydennyskoulutusta, rohkaista henkilökohtaiseen kasvuun, luoda harrastuksia ja innovaatioita sekä uudelleen määrittää työuria. Useat tutkimukset ovat kuitenkin osoittaneet, että ihmiset, joilla on yhtä hyvät fyysiset mahdollisuudet käyttää internetiä, käyttävät sitä hyvin eri tavoin niin määrällisesti kuin laadullisestikin. Kaikki eivät siis hyödy internetin käytöstä samalla tavalla, sillä internet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille ja ihmiset käyttävät sitä eri tavoilla ja eri tarkoituksiin. Tutkijat ovat esitelleet käsitteen ”uusi digitaalinen kuilu”, jonka on tarkoitus tutkia käyttötavoista johtuvaa epätasa-arvoisuutta internetikäyttäjien keskuudessa. Uuden digitaalisen kuilun tutkimukset ovat esittäneet, ettei kaikilla käyttäjillä

internetyhteydestä huolimatta olekaan tasapuolisia mahdollisuuksia saavuttaa samanlaisia hyötyjä internetin annista. (Brandtzaeg ym., 2010.)

Tutkimukset ovat osoittaneet, että on virheellistä olettaa, että kaikki nuoret perivät informaatioteknologian päättelykyvyn pelkästään siksi, että he ovat olleet tekemisissä digitaalisen median kanssa koko heidän elämänsä ajan. Tämä virheoletus on johtanut siihen, että jokaista ikäryhmän edustajaa käsitellään ”diginatiivina” tai ”nettisukupolven” edustajana, ja uskomukseen siitä, että eroavaisuudet informaatioteknologian käyttötaidoissa olisivat hävinneet kyseisen ihmisryhmän sisällä. Kriitikot ovat varoittaneet, että oletuksia laajalle levinneistä hyödyllisistä digitaalisista taidoista nuorten keskuudessa ei ole empiirisiä todisteita. Päinvastoin tutkimukset internetin käytöstä osoittavat, että vaikka ihmiset ylittävät alkuperäisen kahtiajaon kuilun, useat eroavaisuudet säilyvät tutkittaessa, miten he sisällyttävät internetin osaksi heidän elämäänsä. (Hargittai, 2010.)

Internetin käyttöä analysoitaessa havaittiin että ihmiset, joilla on vähintään korkeakoulututkinto tai muuten parempi sosioekonominen asema, saavuttavat todennäköisemmin verkon potentiaaliset hyödyt. He osaavat liittää internetin käytön jokapäiväiseen elämäänsä ja käyttää sitä laajemmin ja asiantuntevammin. Korkeakoulutetut ihmiset käyttävät internetiä todennäköisemmin etsiäkseen tietoa terveyteen liittyvistä asioista, harjoittaakseen liiketoimintaa, tutkiakseen ja etsiäkseen työmahdollisuuksia sekä lukeakseen uutisia. Alemmassa sosioekonomisessa asemassa olevat ihmiset puolestaan käyttävät internetiä todennäköisemmin sivujen huvikseen selailuun, pelien pelaamiseen ja uhkapelaamiseen. (Hargittai, 2010.)

Nämä löydökset osoittavat että internetyhteys ei välttämättä itsessään takaa sitä, että sen käyttäjä voisi saavuttaa myös verkossa olemisen potentiaaliset hyödyt. Ne, joilla on paremmat lähtökohdat verkon käyttöön saavat paljon suuremmat hyödyt, mikäli he käyttävät sitä hyödyllisellä tavalla. Vaikka internetillä on selkeästi mahdollisuus tasoittaa pelikenttää tarjoamalla mahdollisuuksia erilaisille käyttäjille, etuoikeutetut ihmiset silti saavat siitä enemmän hyötyä kuin ne, jotka ovat huonommassa asemassa. Näin ollen internet voi edelleen kasvattaa epätasa-arvoisuutta ennemminkin kuin vähentää sitä. (Hargittai, 2010.)

4.2 Eri käyttäjätyypit

Brandtzaegin ym. (2010) tutkimuksen perusteella internetin käyttäjät jakautuvat viiteen eri ryhmään heidän käyttötapojensa perusteella. Nämä viisi ryhmää ovat:

- Ei-käyttäjät (engl. non-users)
- Satunnaiset käyttäjät (engl. sporadic users)
- Viihdekäyttäjät (engl. entertainment users)
- Hyötykäyttäjät (engl. instrumental users)

- Kehittyneet käyttäjät (engl. advanced users)

Ei-käyttäjillä tarkoitetaan käyttäjiä, jotka eivät käytä internetiä säännöllisesti, vaikka heillä on siihen täydet mahdollisuudet. Heidän osuutensa tutkimuksen otoksesta oli kaikkein suurin. Satunnaisilla käyttäjillä tarkoitetaan käyttäjiä, jotka satunnaisesti käyttävät internetiä tiettyihin tarkoituksiin, kuten sähköpostin lukemiseen. Viihdekäyttäjät käyttävät internetiä pääsääntöisesti viihdytystarkoituksiin. Heille on tyypillistä internetradion ja internettelevision käyttö, pelien lataaminen, musiikin kuuntelu ja chattailu. (Brandtzaeg ym., 2010.)

Hyötykäyttäjät ovat käyttäjiä, jotka ovat tehtävääorientoituneita ja osaavat käyttää internetiä esimerkiksi tiedonhakuun sekä tuotteiden ja palveluiden tutkimiseen. He osaavat myös hyödyntää internetin elektroniseen liiketoimintaan, pankkiasiointiin ja matkailuun liittyviä palveluita. Puolet käyttäjäryhmästä käyttää internetiä päivittäin. Viimeinen ryhmä on kehittyneet käyttäjät, jotka ovat omaksuneet lähes kaikki internetin mahdollisuudet. Kehittyneet käyttäjät käyttävät internetiä hyvin laajasti ja useisiin eri käyttötarkoituksiin, pääsääntöisesti kuitenkin samoihin tarkoituksiin kuin instrumentaalikäyttäjät. (Brandtzaeg ym., 2010.)

Viihdekäyttäjien ryhmä oli tutkimuksessa kaikkein nuorin. Brandtzaeg ym. (2010) uskoo, että nuoret käyttäjät muuttuvat heidän internettaitojen kasvaessa satunnaisista käyttäjistä suoraan viihdekäyttäjiksi. Mikäli nuoret haluavat kasvattaa internetosaamisen repertuaariaan, vanhetessaan heistä tulee suoraan kehittyneitä käyttäjiä. Hyötykäyttäjien ryhmä muodostuu lähinnä käyttäjistä, jotka ovat alkaneet käyttää internetiä vasta aikuisiällä. (Brandtzaeg ym., 2010.)

5 YHTEENVETO

Digitaalinen kuilu on internetin yleistymisen jälkeen syntynyt käsite, jota on käytetty kuvaamaan informaation epätasa-arvoista jakautumista ihmisten keskuudessa. Internet, teknologia ja käyttäjät ovat muuttuneet paljon internetin alkuajoista. Monet internetiin pääsyä rajoittavat tekijät ovat hävinneet ja teollistuneissa maissa jokaisella on fyysinen mahdollisuus käyttää internetiä. Teknologisoituneeseen maailmaan on syntynyt uusi sukupolvi, joka on kasvanut keskellä digitaalista mediaa. Tätä sukupolvea kutsutaan millenniaalisukupolveksi. Tutkielman oli tarkoitus tutkia muuttaako millenniaalisukupolvesta kertova tutkimuskirjallisuus aikaisempien tutkimusten käsityksiä yhteiskuntien sisäisestä internetin aiheuttamasta eriarvoisuudesta ja mitä tarkoitetaan uudella digitaalisella kuilulla.

Luvussa kaksi käsiteltiin digitaalista aikakautta ja mitä muutoksia teknologiassa ja verkossa on tapahtunut viimeisen 20 vuoden aikana. Luvussa selitettiin, miten digitaalinen konvergenssi on vaikuttanut tämän päivän tietoyhteiskuntaan ja perehdyttiin tarkemmin digitaaliseen kuiluun. Digitaalisen kuilun todettiin johtuvan useista eri tekijöistä, jotka voitiin jakaa globaaleihin, sosiaalisiin ja demokraattisiin tekijöihin. Sosiaalisista tekijöistä merkittävimmiksi osoittautuivat ikä, koulutus ja taloudellinen asema. Ihmisten internetin käyttöä rajoittivat myös fyysisen pääsyn puuttuminen, huonot IT-taidot, asenteelliset esteet ja sisällön epäkiinnostavuus.

Luvussa käsiteltiin myös, miten internet on muuttunut ja esiteltiin käsite web 2.0. Web 2.0:lla tarkoitetaan internetin muuttumista yritysten tarjoamien sivujen sivustosta jättimäiseksi, kenenkään omistamattomaksi tietojenkäsittelyalustaksi, joka on mahdollistanut internetin sisällön muokkauksen ja käyttäjien yhteistyön ja yhteisöllisyyden. Internetissä tapahtuneet muutokset ovat ilmenneet vuorovaikutuksen ja ihmisten osallistumisen lisääntymisenä.

Luvussa kolme esiteltiin millenniaalisukupolvi ja vertailtiin sen edustajien asenteita ja arvoja, ajattelutapoja, teknologian omaksumiskykyä ja käyttötottumuksia aiempien sukupolvien vastaaviin. Luvussa todettiin, että teknologian oppiminen on ollut millenniaalisukupolvelle huomattavasti

helpompaa kuin heitä edeltäville sukupolville. Tämä on johtunut siitä, että teknologian oppiminen on, kielen oppimisen tavoin, helpompaa varhaisessa vaiheessa elämää. Vanhemmilla sukupolvilla tätä mahdollisuutta ei ikinä ole ollut. Digitaalisen teknologian keskellä varttuminen on muuttanut myös millenniaalien aivoja ja ajatteluprosesseja. Luvussa esitettiin, että jatkuvan digitaalisen stimulaation seurauksena millenniaalien aivot ovat kehittyneet erilaisiksi kuin heidän vanhemmillaan. Tämän seurauksena usean asian samaan aikaan tekeminen eli rinnakkaisprosessointi (engl. multitasking) on millenniaaleille luontaista ja he kykenevät jakamaan keskittymiskykyään paljon tehokkaammin kuin aiemmat sukupolvet. Tämä antaa millenniaaleille paremmat valmiudet lukea ja prosessoida digitaalista mediaa, sekä hahmottaa paremmin web 2.0 teknologioita.

Millenniaalien todettiin olevan asenteellisesti ja arvomaailmaltaan erilaisia kuin heidän vanhempansa, mikä johtuu siitä, että internetin käytöllä on erilaiset vaikutukset lapsiin kuin aikuisiin. Millenniaalit vaalivat arvoja kuten vapautta, valinnan vapautta, suvaitsevaisuutta, yhteisöllisyyttä, rehellisyyttä ja lahjomattomuutta enemmän kuin heidän vanhempansa. He käyttävät internetiä eri tavoin kuin vanhemmat sukupolvet. Millenniaalit pitävät internetiä itsestään selvyytensä ja käyttävät sitä arjessaan jatkuvasti. He ovat myös web 2.0 teknologioiden luontaisia käyttäjiä, sillä he haluavat muokata ja luoda sisältöä.

Luvussa neljä käsiteltiin uutta digitaalista kuilua. Luvussa esitettiin, että informaation epätasa-arvoinen jakautuminen ei häviä, vaikka kaikilla olisikin yhdenvertaiset mahdollisuudet käyttää internetiä. Tämän takia on tärkeämpää tutkia, miten internetiä käytetään kuin kuka sitä käyttää. Ihmiset kytkeytyvät verkkoon eri tavoin ja käyttävät sitä eri tarkoituksiin. On siis virheellistä olettaa, että kaikki käyttäjät olisivat verkossa yhdenvertaisia tai yhtä osallistuvia. Luvussa kävi myös ilmi, että ihmisen kykyyn hyötyä verkon mahdollisuuksista vaikuttaa erityisesti käyttäjän taustat ja sosioekonominen asema. On siis virheellistä olettaa, että tiettyjen ihmisryhmien kuten millenniaalisukupolven sisällä ei esiintyisi eroavaisuuksia informaatioteknologian käyttötaidoissa, vain siksi, että sukupolven edustajat omaavat aiempia sukupolvia paremmat lähtökohdat teknologian omaksumiseen.

Tutkielman perusteella voidaan esittää, että internet on työkalu, jonka hyödyntäminen osana elämää vaatii halua ja motivaatiota. Millenniaalisukupolven ei tarvitse nähdä vaivaa tämän työkalun käytön oppimiseen, mutta ilman halua ja motivaatiota he eivät automaattisesti saavuta sen potentiaalisia hyötyjä. Millenniaalisukupolven edustajista moni on vielä viihdekäyttäjätasolla ja tulevaisuus tulee näyttämään millaisia internetin käyttäjiä heistä aikuisiällä muodostuu.

6 Lähdeluettelo

- Appelbaum, S. Serena, M. Shapiro, B. (2005). Generation "X" and the boomers: an analysis of realities. *Management Research News, Vol. 28 Iss: 1*, 1-33.
- Arjen tietoyhteiskunta (2010). Tieto- ja veistintäteknikka koulun arjessa 2009. Väkiraportti 29.1.2010. Haettu 15.1.2013 http://www.arjentietoyhteiskunta.fi/files/222/Valiraportti_29.1.2010.pdf
- Bauerlein, M. (2011). *The Digital Divide: arguments for and against Facebook, Google, Texting, and the age of social networking*. New York: Penguin group.
- Brandtzæg, P. Heim, J. Karahasanović, A. (2010). Understanding the new digital divide—A typology of Internet users in Europe. *Journal of Human Computer Studies, Volume 69, Issue 3*, 123-138.
- Bruns, A. (2008). *Blogs, Wikipedia, Second life, and beyond: from production to produsage*. Lontoo: Peter Lang.
- Cullen, R. (2003). The digital divide: a global and national call to action. *The Electronic Library Vol. 21 Iss: 3*, 247 - 257.
- Deal, J. Altman, D. Rogelberg, S. (2010). Millennials at Work: What We Know and What We Need to Do (If Anything). *Journal of Business and Psychology, Volume 25, Issue 2*, 191-199.
- Hargittai, E. (2010). Digital Na(t)ives? Variation in Internet Skills and Uses among Members of the "Net Generation". *Sociological Inquiry Volume 80, Issue 1*, 92-113.
- Norris, P. (2001). *Digital Divide?: civic engagement, information povetry, and the Internet worldwide*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Perensky, M. (2011). Digital natives, digital immigrants. Teoksessa M. Bauerlein, *The Digital Divide: arguments for and against Facebook, Google, Texting, and the age of social networking* (ss. 3-12). New York: Penguin group.
- Prensky, M. (2011). Do they really think differently? Teoksessa M. Bauerlein, *The Digital Divide: Arguments for and against Facebook, Google, texting, and the age of social networking* (ss. 12-25). New York: Penguin Group.
- Sassi, S. (2003). Synnyttääkö verkko eriarvoisuutta? *Tiedotustutkimus 3*, 41-53.

- Schroer, W. (2008). Defining, managing, and marketing to generations X,Y, and Z. *The Portal volume XL*, 9.
- Small, G.;& Vorgan, G. (2011). Your Brain is evolving right now. Teoksessa M. Bauerlein, *The Digital Divide: Arguments for and against Facebook, Google, texting, and the age of social networking* (ss. 76-98). New Yourk: Penguin Group.
- Suomisanakirja. (2013). Haettu 13.2.2013 osoitteesta <http://suomisanakirja.fi/konvergenssi>
- Tapscott, D. (2009). *Grown up digital*. New York: McGraw-Hill.
- Tapscott, D. Williams, A. (2006). *Wikinomics: How mass collaboration changes everything, portfolio*. Penguin Group.
- Oliveira, T. Bacao, F. Cruz-Jesus, F. (2012). Digital divide across the European Union. *Information & Management, Volume 49, Issue 6*, 278–291.
- Tilastokeskus. (26. 10 2010). *Stat.fi*. Haettu 20. 1 2013 osoitteesta http://www.stat.fi/til/sutivi/2010/sutivi_2010_2010-10-26_tie_001_fi.html
- W3Techs. (2013). *World Wide Web Technology Surveys*. Haettu 12. 2 2013 osoitteesta Usage of content languages for websites: http://w3techs.com/technologies/overview/content_language/all
- Barassi, V. Treré, E. (2012). Does web 3.0 come after web 2.0? Deconstructing theoretical assumptions through practice. *New Media Society. vol 14 no 8*, 1269-1285.
- Vince, J. Earnshaw, R. (1999). *Digital Convergence: The information revolution*. Lontoo: Springer.